

Autogramok a tornác falán

Babits Mihályt, a XX. század magyar irodalmának nagy alakját szoros szálak fűzték Esztergomhoz. 1924-ben kis házacskát vásárolt az Előhegyen és élete utolsó tizenhét nyarat töltötte itt. Esztergomi lakását igazi, maga választotta otthonaként emlegette, ahol megnyugvást, csendes alkotási lehetőséget talált. Számos műve — köztük az Előhegy világgá bemutató Verses napló, a Búcsú a nyári laktól, a Szorongató és a félelmes szépségű Jónás könyve — született itt. 1961-ben, a költő halálának 20. évfordulóján emlékműzeum alakították a házat. A szobákat a Balassa Múzeumban őrzött eredeti bútorokkal rendezték be. Kiállították Babits számos használati tárgyát, például írógépét. A vitrineket még a költő által gyűjtött dísztagyakkal, régiségekkel, köztük több óskori lelettel töltötték meg. A falakon a róla készült festmények, család-ját ábrázoló fényképek láthatók. Művei első kiadásait is kiállították.

Az évről évre ide zarándokolt irodalombarátokat nemcsak az vonzza, hogy itt élt Babits, hanem az, hogy a XX. század első felében tizenhét éven át volt ez a találkozóhelye a magyar irodalom nagyjainak. A Babits-ház biztosított Esztergomnak előkelő helyet a magyar pannaszuson. De megfordult itt a szellemi, a képzőművészeti élet számos kiválósága is. Ennek emlékét nemcsak

írói sorok őrzik, hanem erről vallanak a Babits-villa falai is.

A tornác fehérre meszelt falát nevezte ki a költő vendéghelynek. A kék festéket és az ecsetet mindig kéznél tartotta. Látogatóit pedig megkérte, írják nevüket a falra. A több mint háromszáz autogramból álló gyűjteményben a nevek nagy része még ma is olvasható. Közülük néhány is ízelítőt ad az egykori szellemi központ rangjáról. Vendégeskedett a házban, és több alkotását írta itt Móricz Zsigmond, Ilyés Gyula. A régi barátok közül többször megfordult a villában Csinszka, Ady özege, akkor mint Márfy Ödön festőművész felesége. Tóth Árpád, Elek Arthur, Révai József, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Schöpfung Aladár, Örsi a fal Gyergyai Albert, Benedek Marcell, Szerb Antal, Radnóti Miklós, Tersánszky Józsi Jenő, Hatvany Lajos, Heltai Jenő, Kárpáti Aurél, Szép Ernő, Tamási Áron, Németh László és mások kézjegyét. A képzőművészek közül Beck Ö. Fülöp, Bernáth Aurél, Ferenczy Béni, Márfy Ödön és mások aláírása olvasható a tornác falára pingált autogramgyűjteményben.

Esztergom tovább ápolja Babits emlékét. Halála 25. évfordulóján avatták fel a Babits Múzeumba vezető Babits utca torkolatánál a költő bronz domborművét.

Belefelekedett szegényébe

Vagy talán dühébe?! Egészen bizonyosan nem lehet tudni. Az viszont tény, hogy az Élelmiszer- és Vegyipari Csomagoló Vállalat zöldcsíkos papírzacskóban árult asztali sója fekete és egy kis-sé palaszínű lett. Úgy látszik, megártott neki a konkurrencia. Ugyanis a nylon-tasakba csomagolt, vákuumban párolt só — alias „vacuumos párolt só” — mindössze 70 fillérrel drágábban hófehér, ami kétségtelenül dicséretre válik a Compact Kereskedelmi Csomagoló Vállalatnak.

Tehát van fehér só is forgalomban. Az a 70 fillér meg igazán nem sokat számít. Az viszont egészen furcsa hatása a konkurrenciának, hogy az egyik vállalat elengedi magát, mondván, a másik úgyis jobb. A vásárlók évek alatt megszokták és megszerették az „Asztali sót”. Ha minősége nem romlana, sokan vennék ezután is. A konkurrenciára pedig nemcsak lehet, de illik és kell úgy reagálni, hogy a minőség javításával és más lehetséges módokon meg kell tartani a kialakult vevőkört, nem pedig minőségromlással elveszíteni.

Sz. L.

Állatvédők Szegeden

Az Állatbarátok Híradója 1970 márciusi száma a vidéki hírek között elsőként Szegedről számol be: „A Csongrád megyei helyi csoport szegedi állatmenhelyén 7 kutya és 19 macska van, amelyeket Pleskó Józsefné gondoz nagy szeretettel. Havonta mintegy 5–6 állatot helyeznek el közvetítés útján.” Állatmenhely, állatvédők — ismerős szavak, bár eddig inkább csak külföldi hírekben lehetett találkozni velük. Azt, hogy Szegeden is működik ilyen csoport, csak kevesen tudták. Pedig van, létezik. Rövid nyomozás után sikerült kideríteni, hogy elnevezésük: Országos Állatvédő Egyesület Csongrád megyei csoportja, elnöke dr. Beretzk Péter.

Az előzmények

A Bartók Béla Művelődési Központ egyik helyiségében találkoznak a csoport tagjai. A termet a Hazafias Népfronttól kapják. Itt gyűlnék össze minden hónap harmadik szombatján. Az elnök, dr. Beretzk Péter az előzményekről beszél. Hogyan alakult a csoport? Mint kiderült, már a háború előtt működött Szegeden egy egyesület. Külföldi segítséggel vásároltak egy emeletes házat, ahol állatmenhelyet rendeztek be. Itt elhagyott kutyákat, macskákat helyeztek el. Még az ő munkájukra emlékeztetnek a parkokban itt-ott megmaradt táblák, melyek a madarak védelmére szólnak fel.

Menhelyből lakás

A háború után a lakáshiány miatt a város a házat kezelésébe vette. A kutyák, macskák helyére emberek költöztek be. Pleskó Józsefné azonban, aki addig is gondozta az állatokat, megmaradt a házban. Továbbra is engedélyezték neki, hogy állatokat tarthasson, és ő a maga erejéből folytatta a munkát. Gondozta, adományokból — sokszor szinte kikoldult adományokból — etette az állatokat és gazdát szerzett nekik. Mivel egyesület nem volt, mindent neki kellett előteremtenie.

Dr. V. M. Két éve Károlyi Mihályné

szervezésében megalakult az Országos Állatvédő Egyesület. Anyagi fedezetét részben állami támogatás, részben külföldi segítség és Károlyi Mihályné saját adományai adták. Az összegyűlt pénzből Fotón állatmenhelyt vásároltak.

Az egyesület belügyminis-teriumi alapszabállyal működik, így létrehozhatta vidéki csoportjait. 1969-ben Szegeden is megalakult a Csongrád megyei Állatvédő Egyesület.

Állatvédelem: öt forintért

A csoport jelenleg 90 tagot számlál. Most még nagyrészt önfenntartó. Tagdíjakból, adományokból „élnék” (a havi tagdíj 5 forint). De már tárgyalnak — és minden valószínűség szerint sikeresen — a tanácsai támogatásról.

Miből áll munkájuk? Továbbra is fenntartják állatmenhelyüket. A ház földszinti részét, amely lakásnak időközben alkalmatlanná vált, igényelték a tanácstól és valószínűleg sikerül megkapniuk. Szükség van a menhelyre, hiszen sokan vannak, akiknek nem kell az állat, vagy megváltozott lakáskörülményeik miatt nem tudják tartani őket. A csoport gondozásába veszi ezeket a jószágokat és új helyet szerez nekik. Eppen ezért tervezik az állatmenhely kiépítését. Védik a vadon élő állatokat és sok a munkájuk.

Szavay István

köréi által készített fészkeket parkokban, kertekben helyezik el. Téli etetők felállításával igyekeznek gondoskodni a hasznos madarakról. Segíteni akarják abban is a városi hatóságokat, hogy ne legyenek kóbor állatok az utcán. Szeretnék felvenni a kapcsolatot a művelődési osztályokkal, keresz-tül az iskolákkal is. Az állatok szeretetére akarják nevelni a gyerekeket.

Fellépnek az állatok kín-zása ellen. A törvény adta lehetőségeket felhasználva, a rendőrségnek jelentik be, ha valaki kegyetlenkedik állattal. És a rendőrség meg is indítja az eljárást ezekben az esetekben. Mert igaz ugyan, hogy a tulajdonos rendelkezik lovával, kutyájával, de nem kizárhatja, nem ütheti. Így talán majd kevesebb lovat püfölő fuvarost lehet látni a szegedi hídfőben is.

Jön a segítség

Munkájukhoz természetesen némi pénz is kell. Ki-látásaik biztatóak, valószínűleg kapnak majd tanácsai támogatást. A vágóhídról is érkezett már számukra olcsó belsőség. Általában mindenhol jóindulatú segítőkész-séggel, megértéssel találkoznak. Várják az új tagokat is. Most még kevesen vannak, és sok a munkájuk.

JOGI TANACSKOK

Téesztag betegségi segélyezése

Cs. M. olvasónk öt éve tagja a termelőszövetkezetnek. Minden évben ledolgozta a vezetőség által előírt munkamennyiséget. Ez év április 10-től keresőképtelen beteg, s gyógyuláshoz több hónapi ápolásra van szüksége. Szeretné tudni: betegsége idejére mennyi segélyt fog kapni, valamint azt, hogy a betegségi segélyre való jogosultság feltételeit és napi összegét hogyan kell kiszámítani?

Betegségi segélyre a 6/1967. (X. 24.) MEM. számú rendelet 144. §. 1. bekezdése értelmében az a keresőképtelen beteg tag jogosult, aki a keresőképtelenné válását megelőző egy éves időszakban részre megállapított munkát teljesítette. A segélyezés egyik feltétele tehát a tag részére megállapított munka teljesítése, amit tagonként 150, nők esetében 100 tízórás munkanapnál nem lehet kevesebb.

A rendelkezésből tehát az következik, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag betegségi vagy szülési segély-jogosultságának megállapítása szempontjából a ténylegesen munkában töltött napokat tízórás munkanapokra kell átszámítani, a betegségi segély összegét pedig a megbetegedést megelőző egy éves időszakban elért részesedés napi átlaga alapján kell kiszámítani. A betegségi segély alapjául szolgáló részesedés napi átlagát a 6/1967. (X. 24.) MEM. számú rendelet 149. §. 1. bekezdése szerint a közszőlő származó teljes részesedés összegének a ledolgozott munkanapok számával történt osztása útján kell megállapítani. Az idézett rendelkezés szerint a részesedés napi átlagának megállapításánál a ténylegesen ledolgozott munkanapokat kell számításba venni, tekintet nélkül arra, hogy azok hány tízórás munkanapot tennének ki.

Annak megállapításánál, hogy a betegségi segély a tagnak hány napra jár, szin-

tén nem a tíz órára átszámított munkanapokat, hanem a ténylegesen ledolgozott munkanapokat kell figyelembe venni. A rendelkezés szerint a betegségi segélyt legfeljebb annyi napra kell kifizetni, ahány napig a tag keresőképtelenné válását megelőzően egy, gumókóros megbetegedés esetén két éves időszakban a termelőszövetkezetben munkát végzett.

Az elmondottak szerint tehát — tízórás munkanapra való átszámítás nélkül — a termelőszövetkezetben ledolgozott valamennyi munkanapot számításba kell venni, mind a szülési és a betegségi segély alapjául szolgáló részesedés napi átlagának, mind pedig a betegségi segély esetén járó segélyezés

leghosszabb időtartamának meghatározásánál. Olyan feltevést nem tartalmaz a rendelkezés, hogy csak a tízórás, illetve a tíz órára átszámított munkanapokat lehet figyelembe venni.

Olvasónk esetében a jogosultság elbírálásánál azt kell vizsgálni, hogy az elmúlt évben a 150 tízórás munkanapot ledolgozta-e, a segélyezés idejének és összegének kiszámításánál pedig a ténylegesen ledolgozott napok számát kell figyelembe venni. Az így kiszámított részesedés napi átlagának alapján az alapszabályban meghatározott százalékot kell a betegségi segély összegének venni.

Dr. V. M.

Pintér István:

Tea 5 dollárért

1.

Akkoriban New Yorkban éltem. Átkozottul kellemetlen idegennek lenni egy ilyen hatalmas városban. Aki még nem próbálta, nem is tudja igazán elképzelni. Miért vágytam annyira a tengeren túlra? Amikor 1956-ban én is fogtam magam és nekivágtam a nagyvilágnak, Bécsben valóságos szerencsétlenségnek éreztem, hogy csak eddig jutottam el. Mit kínlódtam, amíg sikerült kijutnom Amerikába! Igaz, a lágerélet nem volt leányálom, szedett-vedett emberek is akadtak közöttünk szép számmal, de azért mégiscsak magyarok közt éltem. És dolgozhattam a szakmában. Szerszámkészítő vagyok. 1952-ben kaptam meg a szakmunkáslevelet Budapesten. Két évig dolgoztam mint szerszámkészítő, aztán behívtak katonának. Amikor leszereltem, jött 56, és én nekivágtam a nagyvilágnak.

Szóval, először csak Bécsig jutottam. Négy évig tartott, amíg megkaptam az amerikai bevándorlási engedélyt. Valamilyen kimondhatatlan nevű jótékonyági szervezet vitetett ki az Egyesült Államokba. Négy évig protekciótam, kilincseltem, könyörögtem, érveltem, amíg végre sikerült.

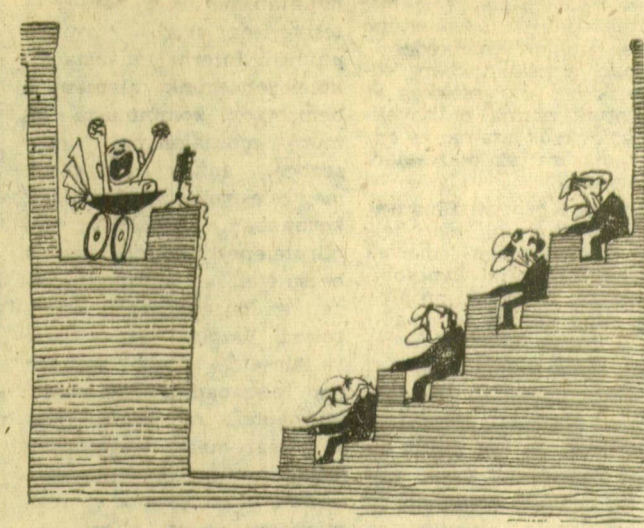
Szenvedtem, hogy magyar szót halljak. Ruth, az egyetlen ismerősöm, akivel szót válthattam.

csak angolul tudott. Én viszont elég rosszul beszéltem angolul. Alérletben laktam. A szoba rendes volt, de a háziasszony, Mrs. Brown, szótlan. Egy órágyárban dolgoztam, futószalag mellett. Ott nem adódott beszélgetőpartner, de alkalom sem. Hosszú teremben ültünk egymás mellett, a sarokban üvegalkitkában a munkafelügyelő, Winston úr. Gondosan ügyelt rá, hogy egy másodpercig se tölthessük mással az időt, mint amiért fizetnek bennünket. De Winston úr fáradásai csaknem feleslegesnek bizonyultak, hiszen a futószalag sebessége eleve lehetetlenné tette, hogy a feladatomon kívül mással foglalkozzam. Ez pedig nem volt valami izgalmas: az elem kerülő ébresztőórákra hátul fel kellett csavarnom a két felhúzókalanyt. A százezredik darab után már nagyon unja az ember, pedig az első tucatnál sem fűtyörészt örömben, és nem áldotta a sorsát, hogy ilyen munkát kínált számára. De hát élni kell, és más munka nem kínálkozott.

New Yorkban sok a magyar, de a hatalmas városban elvesznek az amerikaiak tömegében. Sehogy se tudtam összeakadni egy honfitárral, pedig rossz egyedül lenni! Sokat beszélgettem erről Ruthal. A lány nemigen értett meg, illetoleg azt hitte, hogy a lánykérést akarom ezzel előkészíteni. Tulajdonképpen ő nem is bánta volna a dolgot, pedig még csak egy hónapja ismertük egymást. A lány tetszett, de házasságra nem gondoltam. Mire házasodjak? A bérem magamnak elég volt, egy családnak azonban kevés lett volna. Ruth pincérlányként dolgozott, és ebben a szakmában gyakran az ágyat se lehet elkerülni. Emiatt Ruthnak csak udvarolgattam, és nemigen izgatott a dolog. Ha az ember feleségéről van szó, mégiscsak más a helyzet.

Alig vártam hát, hogy magyarokra találjak.

Táncdalfesztivál

— Nem lehet elég korán elkezdeni!...

Ekkor került a kezembe az egyik esti lap, amelyben a következő hírdetést olvastam: „Magyarok! Az Egyesült Államokba érkezett vitéz Csánkó András vezérezredes, a Magyar Nemzetmentők Bajtársi Körének vezérelnöke. Az emigrált magyarság vezetője szombat délután öt órákor a Rhythmus Hallban találkozik a New York-i magyarokkal. Mindenkit szeretettel várunk. Költséghozzájárulás: öt dollár. Ezt kérjük előzetesen befizetni a Tony és Co. bukméker irodában, 138. utca 14.”

Elhatároztam, hogy elmegyek erre a teára. Nem mintha különösebb lelkesedéssel töltött volna el vitéz Csánkó András vezérezredes úr átogetása, hiszen azt sem tudtam, hogy egyáltalán kicsoda. A Magyar Nemzetmentők Bajtársi Köre még kevésbé érdekelt. Öt éve volt már, hogy elhagytam Magyarországot, és az Ausztriában töltött négy esztendő alatt is legálább feltucat olyan szervezett próbált megnyerni, amelynek a nevében mind ott szerepelt a magyar szó. Egyiküknek sem adtam be a derecam. Engem, Kása Bertalant, soha nem érdekelt a politika. Azért hagytam el Magyarországot, hogy ne szalasszam el, ha már valami érdekesen lehet részem. És kalandban aztán nem volt hiány.

Szóval, nem érdekelt engem sem vitéz Csánkó, sem a hosszú nevű szervezett, amelynek az lnöke volt, de azért elhatároztam, hogy elmegyek a teára. Ha egyszer meghívják rá a New Yorkban élő magyarokat, akkor azok bizonyára l is mennek. En pedig magyarokat kerestem. Ha szerencsém lesz a teán, még olyasvalakivel s megismerkedem, akinek magyár felesége van. És esetleg meg is hívhat magához, egy jó magyaros vacsorára, mondjuk, tejfeles bablevessé, csipetkével és kolbásszal. Nagyon untam az amerikai kosztot. Ettek már virslit édes szósszal? (Folytatjuk.)